

18.4.2021

## Sähkämuseon Strömberg – osa 2

Lounais-Suomen Sähköosakeyhtiö alkoi vuonna 1971 rakentaa sähköverkon ja vesivoimalaitosten kaukovalvontaa. Ensimmäiset päätökset tehtiin asiasta jo 1969, mutta koska kaikki jouduttiin rakentamaan käytännössä aivan tyhjästä. Laitosten väliset radioyhteydet mukaan lukien, ei prosessi ollut nopea. Ensimmäisenä isompana laitoksena automatisoitiin Askalan voimalaitos, sen koneenkäyttäjän jäädessä eläkkeelle. Aikaisemmin Juntolan vesivoimalaitokselta Askalan ja Juvan vesivoimalaitokselle oli puhelinkaapeliyhteydellä toimiva kaukokäyttölaite.

Kauko-ohjaus radioteitse Kustavin sähköaseman ja Vehmaalla olleen Puotilan aluetoimiston välillä tehtiin koemielessä ennen laajan järjestelmän tilaamista. Automatisoinnin ensimmäisen vaiheen valmistuttua vuonna 1976 kaukokäytössä oli Paimiosta käsin 13 tärkeintä sähköasemaa ja 3 vesivoimalaitosta.

Museossa eläkepäiviä viettävä Strömberg palveli vuodesta 1975 vuoteen 1985. Vaikka laitetta pidettiin jo 1970-luvulla osin vanhentuneena, sitä onkin jälkeinpäin kehitetty tietokonearkkitehtuuriltaan edistyneemmäksi koneeksi. Halpojen, helppokäyttöisempien ja monipuolisempien koneiden markkinaryntyä oli kuitenkin viimeinen niitti Strömberg-1000 ja sen kaltaisten arkkuun.

Strömbergin lataustiedosto tallennettiin paperiseen nauhaan lävistetyllä reikäkoodilla. Päivityksiä koneeseen tehtiin vain muutama. Muistia koneella oli 60 megatavua. Esimerkiksi Nykyaikaisissa kännyköissä voi olla 256 gigatavua tai enemmän muistia. Ensimmäinen Assassins Creed pelisarjan peli, vaatii 4 gigaa RAM-muistia.

Strömberg-1000:n tehtävinä oli valvoa sähköverkkoa, tehdä energia- ja muita raportteja, kirjoittaa käyttöpäiväkirjaa sekä toimia joidenkin laitteiden tiedonvälittäjänä. Sähkönsyöttö oli akkuvarmennettu, sillä laitteiston toiminta oli tärkeää juuri sähkönjakeluhäiriöiden selvittelyssä. Sähköä kului parin sähkölämmitteisen omakotitalon verran ja jäähdytykseen hanavettä sadan ihmisen kulutusta vastaava määrä. Se pystyi kiinnittämään käyttäjänsä huomion valo- sekä äänimerkein, mikäli oli tarvetta.

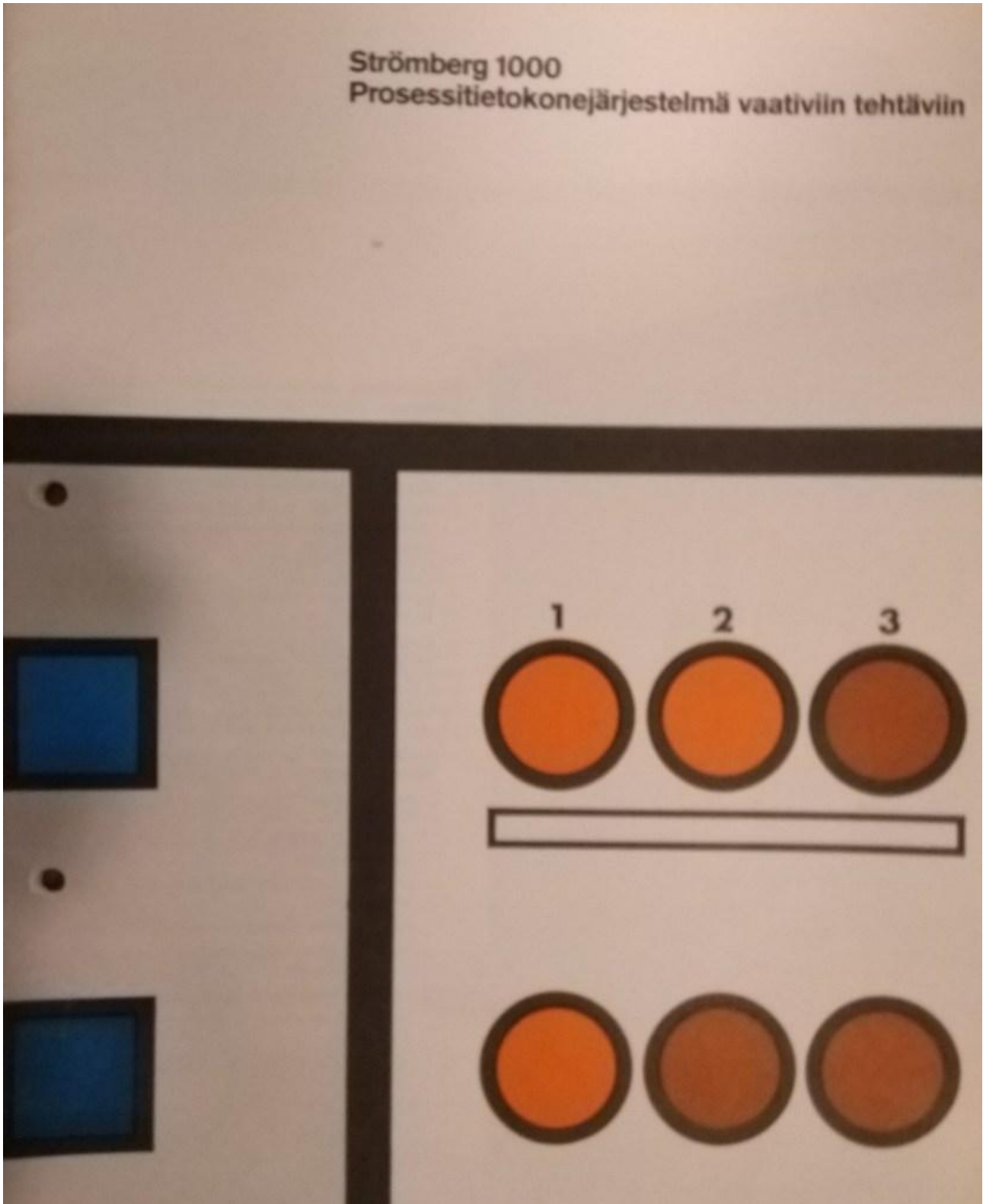
Ykkösvaiheen 13 sähköaseman lisäksi kaukokäyttö rakennettiin vähitellen 70km säteellä oleviin pienempiin asemiin. Laite oli kallis hankinta LSS:lle Se maksoi itseään takaisin sähkövikojen hoidossa, 70-luvun lopun sähkölakon aikana ja ennen kaikkea voimalaitosten käytön optimoinnissa kalliiden tehohuippujen rajoituksessa.

Strömbergille oli kokeilumielessä toisessa instanssissa koodattu peli, ristinolla. Tällä koneella sitä kuitenkaan ei olisi pystynyt pelaamaan aiheuttamatta laajaa valvontakatkosta. Strömbergissä ei ollut moniajtoa kuten nykykoneissa. Työaikana ei siis pystynyt salaa pelaamaan. Vaikka eihän kukaan koskaan sellaista ole toki tehnyt. Strömbergeillä kokeiltiin muualla myös mm. robottikäsien ohjaamista. Joten vaikka laite vaikuttaa nykysilmin lähinnä Star Wars -elokuvien lavasteelta, on se ollut aikanaan kykenevä laite.

18.4.2021

Teksti: *Jukka Salonen*

Selco 1000-tietokoneen kehittämishistoriaa on esitelty myös [Skrolli-lehden](#) numerossa 3/2020 *Suomalaiset sarjavalmisteiset tietokoneet* -artikkelissa, jonka on kirjoittanut Tapani Joelsson.



Strömberg 1000 -tietokoneen esitteen kansilehti